

การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

นางสาวสุภิญญา ยงศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2690-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ANALYTICAL STUDY OF RATTANAKOSIN HISTORICAL NOVELS

Miss Suphinya Yongsiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2690-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเชิงวิเคราะห์กรณีศึกษาเชิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

โดย

นางสาวสุภิญญา ยงศิริ

สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร สุพันธ์ุวัฒน์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภักดิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารดา กิระนันท์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร สุพันธ์ุวัฒน์)

.....
(อาจารย์ จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร)

.....
(อาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ)

4280213822 : MAJOR THAI

KEY WORD : NOVEL / HISTORICAL / RATTANAKOSIN

SUPHINYA YONGSIRI : AN ANALYTICAL STUDY OF RATTANAKOSIN HISTORICAL NOVELS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. ING-ORN SUPANVANIT. 289 pp.

ISBN 974-17-2690-2

This thesis aims at examining plot creation, characterization, setting and language use to show that two major characteristics of Rattanakosin historical novels are the glorification of the institution of the monarchy and the reflection of social changes.

The researcher has found that authors of Rattanakosin historical novels use plot, characters, setting and language use to glorify the monarchy institution in various aspects. Those aspects are the monarch's creation of national stability and maintenance of country's sovereignty by being the collective soul of the populace, establishing Rattanakosin as the new capital, fighting wars and establishing good relations with various countries. Thus Thailand has been stable and maintained its sovereignty to the present day. Rattanakosin historical novels also glorify the monarch's creation of national development by abolishing slavery and improving the populace's quality of life. In addition, the novels glorify the monarch's creation of national development by abolishing slavery and improving the populace's quality of life. In addition, the novels glorify the monarch's creation of national prosperity and peace by patronizing culture, arts and Buddhism, as well as looking after the populace's well-being.

Authors of Rattanakosin historical novels create plot, characters and setting to reflect Thai society and culture. By studying nine novels, starting from the reign of King Rama I to the reign of the present king, Thai cultural and social changes in each period can be seen. Those aspects are the lifestyle of various classes of people, the role and conduct of women, the dressing style, the state of the country and transportation, education, governance, the economy and the language use appropriate to each period.

Department of Thai
Field of study Thai
Academic year 2002

Student's signature.....
Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

สุภิญญา ยงศิริ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์
 (AN ANALYTICAL STUDY OF RATTANAKOSIN HISTORICAL NOVELS)
 อ.ที่ปรึกษา : ผศ. อิงอร สุพันธุ์วณิช , ๒๕๕๙ หน้า. ISBN 974-17-2690-2

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาการสร้างโครงเรื่อง / เนื้อเรื่อง การสร้างตัวละคร การใช้ฉาก และศิลปะการใช้ภาษา เพื่อแสดงให้เห็นว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์มีลักษณะเด่นคือ มีเนื้อหาเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้แต่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์สร้างโครงเรื่อง / เนื้อเรื่อง สร้างตัวละคร ใช้ฉาก และมีศิลปะการใช้ภาษา เพื่อเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ในด้านต่างๆ ได้แก่ พระมหากษัตริย์ทรงสร้างความมั่นคงและดำรงเอกราชของชาติไทย โดยพระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน พระองค์สร้างกรุงรัตนโกสินทร์ให้เป็นราชธานีใหม่ และพระองค์ทรงปกป้องเอกราชของชาติโดยทรงทำศึกสงครามปกป้องประเทศและทรงผูกไมตรีกับนานาประเทศ ประเทศไทยจึงมีความมั่นคงและดำรงเอกราชมาได้จนถึงทุกวันนี้ และนวนิยายยังได้เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าทรงสร้างประเทศให้เจริญทัดเทียมอารยประเทศโดยพระองค์ทรงเลิกลาและทรงปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งยังเชิดชูพระองค์ว่าทรงสร้างบ้านเมืองให้รุ่งเรืองและสงบสุข โดยพระองค์ทรงยังให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมและพระพุทธศาสนาและพระองค์ทรงดูแลประชาชนให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข

นอกจากนี้ผู้แต่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ได้สร้างโครงเรื่อง / เนื้อเรื่อง สร้างตัวละคร ใช้ฉาก เพื่อแสดงให้เห็นภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย และเมื่อศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ทั้ง ๙ เรื่องเรียงตามลำดับรัชสมัยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ ถึงสมัยรัชกาลปัจจุบัน ก็จะมองเห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทยในด้านต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ได้แก่ ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนชั้นต่างๆ ด้านบทบาทและการวางตัวของผู้หญิง ด้านการแต่งกาย ด้านสภาพบ้านเมืองและการคมนาคม ด้านการศึกษา ด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และผู้แต่งยังใช้ภาษาที่เหมาะสมกับยุคสมัยของนวนิยายซึ่งเป็นภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาปัจจุบัน

ภาควิชา ภาษาไทย
 สาขาวิชา ภาษาไทย
 ปีการศึกษา ๒๕๕๕

ลายมือชื่อนิสิต..... *สุภิญญา ยงศิริ*
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *อ.อิงอร สุพันธุ์วณิช*
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร สุพันธุ์วนิช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง และให้กำลังใจ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารดา กิระนันท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเป็นรูปเล่มด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย
 กราบขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ พุกผาสุข อาจารย์ จิราภรณ์ ภัทรภานุภัทร และ อาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อามระดิษ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย กรุณาตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณอาจารย์ภาคภาษาไทยทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางภาษาและวรรณคดีไทย และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย และกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ปิยนาด บุนนาค ที่กรุณาแนะนำหนังสือประวัติศาสตร์ให้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และให้กำลังใจ และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ฉลอง สุนทรวาณิชย์ ที่ให้กำลังใจ

ขอบคุณ วัชรภรณ์ อรุวัฒน์ รดาพร ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำต่างๆ และสกวรัตน์ ที่ได้ช่วยพิมพ์วิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่เป็นเพื่อนที่ดีของผู้วิจัยและให้กำลังใจตลอดมา

สุดท้ายนี้กราบขอบพระคุณพ่อและแม่ ที่สนับสนุนให้ลูกได้เรียนในสิ่งที่รักและเป็นกำลังใจให้ลูกตลอดมา ขอขอบคุณพี่และน้องที่เป็นกำลังกายและเป็นกำลังใจตลอดมา

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
๑. บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
๑.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๒
๑.๓ วัตถุประสงค์.....	๔
๑.๔ สมมติฐาน.....	๔
๑.๕ ข้อตกลงเบื้องต้น.....	๔
๑.๖ ขอบเขตของการวิจัย.....	๕
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๖
๒. คำจำกัดความและความเป็นมาของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย.....	๘
๒.๑ คำจำกัดความของ “นวนิยายอิงประวัติศาสตร์”.....	๘
๒.๒ ความเป็นมาของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย.....	๑๓
๓. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์กับการเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์.....	๑๘
๓.๑ พระมหากษัตริย์ทรงสร้างความมั่นคงและดำรงเอกราชของชาติไทย.....	๒๓
๓.๑.๑ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน.....	๒๓
๓.๑.๒ พระมหากษัตริย์ทรงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ให้เป็นราชธานีใหม่.....	๕๕
๓.๑.๓ พระมหากษัตริย์ทรงปกป้องเอกราชของชาติ.....	๗๓
๓.๑.๓.๑ พระมหากษัตริย์ทรงทำศึกสงครามปกป้องประเทศ.....	๗๓
๓.๑.๓.๒ พระมหากษัตริย์ทรงสร้างสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ.....	๙๐
๓.๒ พระมหากษัตริย์ทรงสร้างประเทศให้เจริญทัดเทียมอารยประเทศ.....	๑๐๙
๓.๒.๑ พระมหากษัตริย์ทรงเลิกทาส.....	๑๑๐
๓.๒.๒ พระมหากษัตริย์ทรงปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน.....	๑๑๗

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

๓.๓ พระมหากษัตริย์ทรงสร้างบ้านเมืองให้รุ่งเรืองและสงบสุข.....	๑๒๖
๓.๓.๑ พระมหากษัตริย์ทรงยังให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรม และพระพุทธศาสนา.....	๑๒๗
๓.๓.๒ พระมหากษัตริย์ทรงดูแลประชาชนให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข.....	๑๓๕
๔. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์กับการเสนอภาพสังคมและ วัฒนธรรมไทย.....	๑๔๕
๔.๑ ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนชั้นต่างๆ.....	๑๔๖
๔.๒ ด้านบทบาทและการวางตัวของผู้หญิง.....	๑๖๖
๔.๒.๑ ด้านบทบาทของผู้หญิง.....	๑๖๖
๔.๒.๒ ด้านการวางตัวของผู้หญิง.....	๑๗๒
๔.๓ ด้านการแต่งกาย.....	๑๘๒
๔.๓.๑ ด้านการแต่งกายของผู้ชาย.....	๑๘๓
๔.๓.๒ ด้านการแต่งกายของผู้หญิง.....	๑๘๗
๔.๔ ด้านสภาพบ้านเมืองและการคมนาคม.....	๑๙๕
๔.๔.๑ พระบรมมหาราชวัง.....	๑๙๕
๔.๔.๒ ลักษณะบ้านของคนไทย.....	๒๐๐
๔.๔.๓ สภาพบ้านเมืองและการคมนาคม.....	๒๐๕
๔.๕ ด้านการศึกษา.....	๒๑๘
๔.๖ ด้านการปกครอง.....	๒๓๓
๔.๗ ด้านเศรษฐกิจ.....	๒๔๘
๔.๘ ด้านภาษา.....	๒๕๖
๕. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	๒๖๔
รายการอ้างอิง.....	๒๗๐
ภาคผนวก.....	๒๗๔
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๒๘๗